

Assumpte

Hospitals sense alcohol. Recomanació de no vendre begudes amb contingut alcohòlic en els centres hospitalaris del SISCAT

Índex

1. Exposició de motius
2. Àmbit d'aplicació
3. Objecte
4. Seguiment
5. Entrada en vigor

1. Exposició de motius

L'alcohol és la substància psicoactiva més consumida a Catalunya i el seu consum suposa un greu problema de salut pública, amb conseqüències serioses per a la salut i el benestar de la persona que en consumeix, per a les persones del seu entorn i per a la societat en general.

Les dades més rellevants són les següents:

- S'estima que cada any moren prematurament uns 138.000 ciutadans europeus d'entre 15 i 64 anys per causes relacionades amb l'alcohol, per la qual cosa s'atribueixen a l'alcohol 1 de cada 8 morts en aquesta franja d'edat. En concret a l'Estat espanyol, el consum d'alcohol és el responsable del 14,2% de les morts per cirrosi hepàtica en homes i del 3,9% en dones.¹
- Fins a 200 problemes de salut es relacionen amb el consum d'alcohol i 30 malalties són 100% atribuïbles al seu consum. A l'Estat espanyol l'alcohol ocupa el sisè lloc entre els factors de risc de càrrega per malaltia i lesions.² L'alcohol, a més, es considera en part responsable de lesions, afeccions gastrointestinals, càncers, malalties cardiovasculars, trastorns reproductius, etc., i pot agreujar altres trastorns ja presents en la persona. Els pacients que presenten un trastorn per consum d'alcohol tenen un risc d'entre 1,5 i 4 vegades superior de patir hipertensió, en funció de les quantitats consumides. A més, l'alcohol contribueix a l'aparició de malalties cardiovasculars com la miocardiopatia dilatada no hipertròfica, l'arítmia cardíaca per fibril·lació auricular, els ictus isquèmics i la malaltia hemorràgica.³

¹ World Health Organization (WHO). (2014). *Global Status report on Alcohol and Health*. Ginebra: World Health Organization.

² Rehm, J., Room, R. (2015). Cultural specificity in alcohol use disorders. *The Lancet*, 15. doi: 10.1016/S0140-6736(15)00123-3.

³ Rehm, J., Gmel, G., Kiefer, F., Kreutz, R., Kugler, J., Müller-Walther, M., et al. (2014). Improvement of management of hypertension by implementation of alcohol screening and subsequent interventions in primary practice. *Deutsche Medizinische Wochenschrift*, 139(48), 2457-2462.

- A més a més, el consum de risc d'alcohol pot fer que la persona desenvolupi un trastorn mental específic com l'abús i la dependència, o altres trastorns induïts pel consum d'alcohol com el delírium, el trastorn amnèsic, el trastorn psicòtic, els trastorns de l'estat d'ànim o els trastorns del son. S'estima que el trastorn per dependència es dona en el 5,4% dels homes i en l'1,4% de les dones d'entre 18 i 64 anys.⁴
- L'impacte del consum d'alcohol és especialment negatiu en col·lectius vulnerables com són els joves, que presenten sovint intoxicacions etíliques; les dones embarassades, el consum de les quals pot comportar trastorns del desenvolupament molt greus en el nadó, com ara el SAF, i la gent gran, en què el consum d'alcohol pot incrementar el risc de caigudes, els quadres confusionals i la desorientació.
- Segons les dades del conjunt mínim bàsic de dades (CMBD), del total de persones que van ser hospitalitzades el 2014 (997.365), el 9'7% era per lesions i intoxicacions; l'11'5% per malalties de l'aparell digestiu, i l'11'9% per malalties de l'aparell circulatori.⁵ Totes aquestes patologies estan directament o indirecta relacionades amb el consum d'alcohol.

El consum d'alcohol en el lloc de treball està associat a disminució del rendiment laboral, absentisme no justificat i problemes de relació amb companys o família.

Es constata també que la dispensació d'alcohol en els hospitals comporta alguns problemes, especialment en aquells usuaris hospitalitzats de llarga estada, que poden accedir als espais de restauració i consumir-ne i complicar, per tant, la seva evolució clínica sense que ni el personal del sector sanitari que li fa el

seguiment ni el personal del sector de la restauració puguin fer res per impedir-ne o controlar-ne el consum dins del recinte hospitalari.

L'article 18 de la Llei 8/1998, de 10 de juliol, de segona modificació de la Llei 20/1985, de prevenció i assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència, limita la venda i consumició de begudes alcohòliques de més de 20 graus en els centres, serveis i establiments de protecció de la salut i d'atenció sanitària i sociosanitària.

Tenint en compte els motius exposats i valorant-los de forma conjunta, es constata un greu impacte en la salut de les persones, per la qual cosa es considera necessari recomanar la promoció de mesures més restrictives a la venda de begudes alcohòliques en els àmbits hospitalaris mitjançant la inclusió en els contractes amb els serveis de càtering o restauració d'una clàusula que prohibeixi la venda de totes les begudes amb contingut alcohòlic. Es tracta d'una recomanació o criteri de "qualitat" motivada per arguments de salut, clínics i organitzatius.

Aquesta acció va en la direcció de fomentar que els hospitals siguin un espai de salut, en la línia d'accions ambientals dutes a terme en el marc del programa Hospitals sense fum.

D'acord amb l'article 2 de la Llei 18/2009, de 22 d'octubre, de salut pública, que estableix el principi de precaució (lletra j), la prevenció de la malaltia i factors de risc associats (lletra i) i la promoció de la salut (lletra k), i tenint en compte l'article 35 de la Carta dels drets fonamentals de la Unió Europea.

D'acord amb els principis informadors del CatSalut recollits a l'article 2 de la Llei 15/1990, de 9 de juliol, d'ordenació sanitària de Catalunya, del qual la lletra a) estableix la concepció integral i integrada del sistema sanitari de Catalunya i fa especial èmfasi en la promoció de la salut i la prevenció de la malaltia, i la lletra h) estableix la promoció de l'interès individual, familiar i social per a la salut.

D'acord amb l'article 11 del Decret 118/2014, de 5 d'agost, sobre la contractació i la prestació dels serveis sanitaris amb càrrec al Servei Català de la Salut, que preveu les instruccions del Servei Català de la Salut i que estableix que les entitats proveïdores de serveis sanitaris han de complir les instruccions que el Servei Català de la Salut dicti en el marc de les seves competències.

⁴ Rehm, J., Rehm, M.X., Shield, K.D., Gmel, G., Gual, A. (2013). Alcohol consumption, alcohol dependence and related harms in Spain, and the effect of treatment-based interventions on alcohol dependence. *Adicciones*, 25(1), 11-18.

⁵ Departament de Salut (2015). *Activitat assistencial de la xarxa sanitària de Catalunya. Any 2014. Registre del conjunt mínim bàsic de dades (CMBD)*. Barcelona: CatSalut, Departament de Salut.

Vista la proposta del secretari de Salut Pública i de la directora general de Planificació en Salut.

D'acord amb la consellera de Salut, i en exercici de les facultats que m'atorguen els articles 16 i 17 de la Llei 15/1990, de 9 de juliol, d'ordenació sanitària de Catalunya, dicto aquesta Instrucció.

2. Àmbit d'aplicació

Servei Català de la Salut (CatSalut).

Entitats proveïdores de serveis sanitaris titulars de centres hospitalaris del sistema sanitari integral d'utilització pública de Catalunya (SISCAT).

3. Objecte

L'objecte d'aquesta Instrucció és recomanar la inclusió en els contractes amb els serveis de càtering o restauració d'una clàusula que prohibeixi la venda de totes les begudes amb contingut alcohòlic en els centres hospitalaris del SISCAT.

4. Seguiment

El Departament de Salut i el CatSalut han de dur a terme el seguiment del compliment del que preveu aquesta Instrucció.

5. Entrada en vigor

Aquesta Instrucció entra en vigor l'1 de gener de 2019.

El director

Adrià Comella i Carnicé